

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

İSTATİSTİK BÖLÜMÜ

RESMİ İSTATİSTİKLER

DERS NOTLARI

DOÇ.DR. EROL TERZİ

EYLÜL - 2019

SAMSUN

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	4
1.1. Resmi İstatistik Nedir?	4
1.2. Hangi Veriler Resmi İstatistik Değildir?	5
1.3. İstatistiksel Altyapı	7
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Resmi İstatistik Programının Amacı	7
2.2. Resmi İstatistik Programının Kapsamı	7
2.3. Uygulama Birimleri	8
2.4. Programın Uygulanması	9
2.5. Resmi İstatistiklerde Veri Kalite Kontrolü	9
2.6. Veri Yayım ve Dağıtım	10
2.7. Yasal Dayanak	11
3. İSTATİSTİK KONSEYİ	11
3.1. İstatistik Konseyi	11
3.2. İstatistik Konseyinin Görevleri	12
3.3. İstatistik Konseyi Üyeleri	12
3.4. İzleme Raporu	14
4. TÜİK GÖREV ve YETKİLERİ	14
4.1. TÜİK Teşkilat Yapısı	15
4.2. TÜİK Başkanlığı (Merkez Teşkilatı)	16
4.3. Bölge Müdürlükleri	18
4.4. TÜİK Ana Hizmet Birimleri ve Görevleri	21
5. RESMİ İSTATİSTİK PROGRAMI BİLGİ SİSTEMİ	27
5.1. İstatistiksel Altyapı	28
5.1.1. Ulusal Adres Kayıt Sistemi	28
5.1.2. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi	28

5.1.3. İş Kayıtları Sistemi	29
5.1.4. Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi	29
5.1.5. Sınıflamalar	29
5.2. Sosyal ve Demografik İstatistikler	30
5.3. Makro Ekonomik İstatistikler	33
5.4. İş İstatistikleri	34
5.5. Tarım İstatistikleri	36
5.6. Çevre İstatistikleri	39
6. KAYNAKLAR	40

1. GİRİŞ

Bir ülkenin istatistik altyapısı, tüm karar sistemlerini ve bilimsel çalışmalarını etkilemek durumundadır. Ülkemizde sosyal ve ekonomik yapıda meydana gelen sürekli ve hızlı değişim; Türkiye İstatistik Kurumu tarafından, veri düzeyinde, güvenilir, güncel ve kapsamlı şekilde yansıtılmalıdır.

İstatistik verilerin kapsam ve güncelliğinin yanı sıra, zaman ve mekan içerisindeki zenginliği de araştırma ve karar almaya yönelik kantitatif analizlerin yapılabilmesi için kaçınılmaz olmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu, toplumsal ve ekonomik yapıyla ilgili veri üretimi süreçlerinde meydana gelen değişiklikler karşısında yaşanan zorluklara rağmen, istatistik ve diğer bilim dallarının araçları ile sayısız konularda yaptığı sayım, anket ve araştırmalarla zaman perspektifi içerisinde tutarlı, kapsamlı, güncel ve karşılaştırılabilir serilerle ülke istatistik altyapısını oluşturmayı hedeflemiştir. Veri üretim süreçleri kapsamında serilerin oluşturulmadığı dönemlerde ise Kurum, özellikle zaman serisi boyutunda akademik çalışmalar ve/veya araştırmalar yapan kullanıcılar için farklı dönemlere ait istatistik bilgilerin devamlılığını sağlamak adına azami gayret göstermiştir.

1.1. Resmi İstatistik Nedir?

Resmi İstatistik, Türkiye İstatistik Kurumu ve Resmi İstatistik Programı 'nda yer alan, tüm kurum ve kuruluşlar tarafından derlenen verilerin işlenmesi ile elde edilen bilgidir. Bu bilgiler;

- İdari kayıt verileri,
- Sayımlar,
- Örneklemeye ile yapılan araştırmalardır.

1.2. Hangi Veriler Resmi İstatistik Değildir?

- Kurum ve kuruluşların Resmi İstatistik Programı'nda yer almayan verileri,
- Gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kuruluşların yaptıkları araştırmalar,

Resmi İstatistik kapsamında değildir.

Resmi İstatistik Programı (RİP), resmi istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartları belirlemek, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesini sağlamak amacıyla 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununa dayanılarak beş yıllık bir dönem için hazırlanmıştır. “**Resmi İstatistik Programı 2007-2011**” ile Türkiye istatistik sisteminde programlı döneme geçilmiştir.

Bu Programla, resmi istatistiklerin üretiminde ve yayımında karşılaşılan mükerrerlikler önlenecek, cevaplayıcı yükü azalacak, kamuda insan gücü ve kaynak tasarrufu sağlanacak ve resmi istatistiklere olan güven daha da artacaktır. Ayrıca, resmi istatistikler bir standarda kavuşturulmuş, sorumlu ve ilgili kurumlar tanımlanmış, hangi verinin hangi kurum tarafından, hangi yöntemle derleneceği ve hangi dönemler için ve ne zaman yayımlanacağı konularına açıklık getirilmiştir.

Programın yürürlüğe girmesiyle birlikte, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in yayınladığı verilerin yanı sıra, RİP' te diğer kurum ve kuruluşlar tarafından üretilmesi öngörülen veriler resmi istatistik olarak kabul edilecektir. Böylece ihtiyaç duyulan her alanda güvenilir tek bir resmi istatistik üretilmesi sağlanmış olacaktır.

Program dönemi için öngörülmemiş, ancak dönem içinde kurum/kuruluşlarca üretilmesine ihtiyaç duyulan istatistiklerin yıllık güncelleme tarihine kadar TÜİK ile işbirliği yapılmak suretiyle resmi istatistik niteliği kazanması sağlanabilir.

“Resmi İstatistik Programı 2007-2011” hazırlık çalışmaları kapsamında, 28 çalışma grubu oluşturulmuş, bu gruplar tarafından toplam 108 toplantı gerçekleştirilmiş ve bu toplantılara 193 kurum ve kuruluştan 906 temsilci katılmıştır. Toplantılarda, paydaş kurumlarca üretilen istatistik bilgilerin mevcut durumu, veri kaynakları, veri derleme yöntemleri, kullanılan sınıflamalar, resmi istatistiklerin hangi kurum tarafından ve ne zaman yayınlanacağına ilişkin belirlenmesine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Toplantılar sonucunda alınan kararlar çerçevesinde ilgili çalışma grubu üyeleri tarafından hazırlanan raporlar, ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilerek görüş ve önerileri yazılı olarak alınmıştır. Kurum ve kuruluşlardan gelen raporlar doğrultusunda oluşturulan taslak Program, İstatistik Konseyi'nin 29/11/2006 tarihinde yapılan toplantısında görüşülmüş ve oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından hazırlanan “Resmi İstatistik Programı (2007-2011)” nın kabul edilmesi; Devlet Bakanlığının 14/12/2006 tarihli ve 858 sayılı yazısı üzerine, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 3'üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 20/12/2006 tarihinde kararlaştırılmış ve 30/12/2006 tarih ve 26392 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Resmi İstatistik Programı kapsamında yer alan kurumlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda, Program 2008 ve 2009 yıllarında Bakanlar Kurulu kararıyla revize edilmiştir.

1.3. İstatistiksel Altyapı

1. Ulusal adres kayıt sistemi
2. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi
3. İş kayıtları sistemi
4. Tarımsal işletme kayıt sistemi
5. Sınıflamalar

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Resmi İstatistik Programının Amacı

Resmi İstatistik Programının amacı; Resmi istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemektir.

Resmi İstatistik Programı'nın diğer amaçları ise:

- Ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan her alanda, güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf, tarafsız ve sadece tek bir Resmi İstatistik üretilmesini sağlamak,
- Resmi İstatistikleri bir çatı altında toplayarak ve kurumlar arasında etkili bir koordinasyon sağlayarak etkin bir işbölümü yapmak,
- Mevcut kaynakları azami fayda çerçevesinde kullanarak mükerrerlik ve gereksiz maliyetlerden kaçınmaktır.

2.2. Resmi İstatistik Programının Kapsamı

Program; verilerin, hangi tanım, yöntem, kapsam ve sınıflama kullanılarak hangi kurum tarafından, hangi sıklıkta derleneceği ve yayınlanacağı ile ilgili bilgileri kapsamaktadır.

2.3. Uygulama Birimleri

Resmi istatistikler, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ve Programda belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından üretilir ve yayımlanır. Kurum ve kuruluşların, görev alanları ile ilgili resmi istatistiklere ilişkin veri derleme, değerlendirme ve yayımlama görevi Program'da yer almaktadır. Resmi istatistiklerin üretim ve yayımının koordinasyonundan sorumlu olan Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, programda görev verilen kurum ve kuruluşlar tarafından derlenen resmi istatistikleri de yayımlayabilir ve dağıtabilir. Bu kurum ve kuruluşlar, talep edilmesi durumunda, derlenen verileri istenilen zamanda Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına vermekle yükümlüdürler. Diğer yasal düzenlemelerdeki gizlilik hükümleri belirtilerek Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'na iletilen veri ve bilgilerin korunmasında ve saklanmasında söz konusu gizlilik hükümleri aynen uygulanır.

Resmi istatistik üretiminde aşağıda belirtilen kurum ve kuruluşlar görev alır:

- Başbakanlık ve bakanlıklar ile bunların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları,
- Mahalli idareler ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları ile birlik ve şirketleri,
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve üniversiteler de dahil olmak üzere, tüzel kişiliği haiz enstitü, teşebbüs, teşekkül, birlik, döner sermaye, fon ve sair adlarla kurulmuş olan kurum ve kuruluşlar,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ifade etmektedir.

2.4. Programın Uygulanması

Program uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından her yıl ‘‘Resmi İstatistik Programı Yıllık İzleme Raporu’’ hazırlanacaktır.

Yıllık İzleme Raporunda, sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından program çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin ne ölçüde gerçekleştirildiği tespit edilecek ve varsa aksaklıkların giderilmesi için alınması gereken tedbirler belirtilecektir. İzleme raporları İstatistik Konseyinde görüşülerek değerlendirilir.

Programda yer alan kurum ve kuruluşlar, kendi çalışmalarını ile ilgili değerlendirmeleri içeren raporlarını her yıl düzenli olarak Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı’na iletmekle sorumludurlar.

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından ülkemizde üretilen resmi istatistiklerin veri tabanını oluşturmak ve bu bilgilerin güncellenmesini sağlamak amacıyla ‘‘Resmi İstatistik Programı Bilgi Sistemi’’ geliştirilmiştir. Resmi İstatistik Programı çerçevesinde yapılan tüm çalışmalar bu sistem üzerinden izlenebilecektir.

2.5. Resmi İstatistiklerde Veri Kalite Kontrolü

Resmi istatistik üretiminde görev alan kurum ve kuruluşlar, Programda belirtilen sınıflama ve kalite standartlarına uygun veri üretimi için her türlü tedbiri almak ve veri toplamadan yayın aşamasına kadar her düzeyde gerekli kalite denetimini yapmakla ykmldrlar. Resmi istatistik üretiminde bu standartlara uyulup uyulmadığının kontrolü, 5429 sayılı kanunla kurulan Veri Kalite Kontrol Kurulu tarafından yapılır. Kurum ve kuruluşlar, bu kapsamda Kurul veya Kurul tarafından ilgili yönetmelik çerçevesinde oluşturulan çalışma gruplarının her türlü talebini belirlenen zamanda karşılar.

2.6. Veri Yayın ve Dağıtım

Resmi İstatistik Dağıtım İlkeleri: Program kapsamında üretilen istatistiklerin yayın ve dağıtımına ilişkin ilke, standart ve usullerin belirlenmesi ve uygunluğunun izlenmesi Yayın ve Dağıtım Kurulu tarafından yapılır. Programda yer alan kurum ve kuruluşlar yayım ve dağıtımlarında bu amaçla hazırlanan Resmi İstatistik Dağıtım İlkeleri'ne uymakla yükümlüdürler. Bu ilkeler şunlardır:

- **Herkesin aynı anda ve kolay erişimi:** Resmi istatistikler, tüm kullanıcılara aynı zamanda ve eşit erişim şartlarında dağıtılır. Dağıtımda, her kullanıcının kolayca erişebileceği araçlar (basılı ortam, medya araçları, internet vb.) kullanılır. Temel hedef her türlü veriyi, ilgili metaveri ile birlikte web üzerinden ücretsiz olarak dağıtmaktır.
- **Kullanıcı odaklılık:** Resmi istatistikler, kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde açık ve anlaşılır olarak düzenlenir. Basım ve yayımda kullanıcının ihtiyaçları ve beklentileri izlenerek, farklı kullanıcı grupları için uygun sunum biçimleri geliştirilir.
- **Tarafsızlık:** Resmi istatistiklerin içeriği ile yayım ve dağıtım zamanı ve şeklinde herhangi bir grup veya kişinin yararı gözetilemez.
- **Şeffaflık:** Resmi istatistik üretim aşamalarında kullanılan verinin derlenme şekli, zamanı, uygulanan metodoloji, örneklem araştırmaları için örnekleme hacmi ve yöntemi kullanıcıların erişimine açıktır.
- **Zamanlılık:** Dağıtım, kullanıcıların hangi veriye, ne zaman ulaşabileceklerini belirten bir takvimle yapılır. Ulusal Veri Yayınlama Takvimi her yıl başında ilan edilir. Teknik imkansızlıklardan dolayı zamanında yayımlanamayacak olan verilerle ilgili olarak yayım zamanından önce uygun araçlarla kamuoyu bilgilendirilir.

Bireysel veri (Mikro veri) kullanımı: Resmi istatistiklerin üretiminde kaynak teşkil eden bireysel veriler, istatistiki gizlilik prensipleri çerçevesinde ücretli

olarak dağıtılabilir. Veri sağlayıcıların kendi verilerini talep etmeleri durumunda, talepleri ücretsiz olarak karşılanır. Resmi istatistiklerin üretiminden sorumlu kuruluşlar, gizlilik hükümleri çerçevesinde kendi bünyelerinde bireysel veriyi gerekli güvenlik tedbirlerini almak şartıyla ücretsiz olarak kullanılabirler.

Ücretlendirme: İnternet üzerinden kullanıma açılan verilerden ücret alınmaz. Basılı olarak dağıtılan veri ve bilgiler ile, ilgili diğer dökümanlar, üretim maliyetlerinden bağımsız olarak makul düzeyde ücretlendirilebilir. Resmi istatistik üretimine katkı sağlayacağı düşünülen veya eğitim amacıyla yapılan çalışmalarda kullanılacak veri ve bilgi ücretlerinde indirim uygulanabilir. Basılı yayınlar, tüm kamu kuruluşlarına, üniversite kütüphanelerine ücretsiz olarak gönderilir. Resmi istatistik üretiminde görev alan kuruluşlar, bu çerçevede oluşturacakları ücret politikalarını kamoyuna uygun araçlarla duyururlar.

2.7.Yasal Dayanak

Türkiye İstatistik Kanunu **Kanun No: 5429 Kabul Tarihi: 10.11.2005**

Yasanın amacı; resmî istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemek; ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda veri ve bilgilerin derlenmesini, değerlendirilmesini, gerekli istatistiklerin üretilmesini, yayımlanmasını, dağıtımını ve Resmî İstatistik Programında istatistik sürecine dâhil kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere, Türkiye İstatistik Kurumunun kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin esasları düzenlemektir.

3. İSTATİSTİK KONSEYİ

3.1.İstatistik Konseyi

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ile birlikte Türkiye İstatistik Kurumunun bir organı olarak oluşturulan İstatistik Konseyinin başlıca görevi;

istatistik programının hazırlanması, uygulanması, resmi istatistik ihtiyacının tespiti, gelişimi ve işlevleri konusunda tavsiyelerde bulunmak, ileriye yönelik görüş ve önerileri kapsayan çalışmalar yapmaktır.

Çeşitli resmi kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarından oluşturulan İstatistik Konseyine Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı başkanlık eder. Kanunda Konseyin yılda en az bir defa toplanması öngörülmüştür. Konseyin çalışma usûl ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

3.2. İstatistik Konseyinin Görevleri

Konsey, resmi istatistik ihtiyaçlarını tespit ederek değerlendirmek ve aşağıda belirtilen konularda görüşlerini bildirmek ve önerilerde bulunmakla görevlidir.

- a) Resmi istatistik üretiminde karşılaşılan sorunlar,
- b) Programda tanımlanan çalışmaların sorumlu kurum ve kuruluşlarının belirlenmesi,
- c) Programın hazırlanması,
- ç) Programın uygulanması, önceki dönemlere ait raporların değerlendirilmesi,
- d) Program kapsamında gerçekleştirilecek sayımların uygulama usul ve esasları.

3.3. İstatistik Konseyi Üyeleri

- TÜİK Başkanı ve Başkan Yardımcıları,
- Bakanlık Müsteşarları,
- Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarı,
- Hazine Müsteşarı,
- Dış Ticaret Müsteşarı,
- Gümrük Müsteşarı,
- Denizcilik Müsteşarı,
- Devlet Personel Başkanı,

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı,
- YÖK Temsilcisi,
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı,
- İstatistikî sonuçlar içeren araştırma faaliyetleri yürüten gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin üye olduğu en fazla üyeye sahip sivil toplum kuruluşunun başkanı (Araştırmacılar Derneği Başkanı),
- İstatistik alanında faaliyet gösteren ve en fazla öğretim elemanı üyeye sahip sivil toplum kuruluşunun başkanından (Türk İstatistik Derneği Başkanı) oluşur.

3.4. İzleme Raporu

Resmi İstatistik Programı, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki durumunun tespit edilmesi ve izlenmesi için gereken istatistikleri kapsamaktadır.

Program'da, resmi istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartlar detaylı biçimde belirlenmiş, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesinin tedbirleri alınmış, kurum ve kuruluşlarımızın istatistik üretimindeki görevleri açık bir şekilde belirtilmiştir. Program, hangi verinin hangi kurum tarafından, hangi yöntemle derleneceği, hangi dönemler için ve ne zaman yayımlanacağı konularına açıklık getirmektedir.

Program'da yer alan faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından her yıl "Resmi İstatistik Programı Yıllık İzleme Raporu" hazırlanmaktadır. Yıllık İzleme Raporunda, sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetlerin ne ölçüde gerçekleştirildiği tespit edilmekte ve varsa aksaklıklar ile bunların giderilmesi için alınması gereken tedbirler kurumlarımızla birlikte belirlenmektedir. İzleme raporları, İstatistik Konseyinde görüşülerek değerlendirilmektedir.

İzlemelere ilişkin diğer önemli sorgulama alanı ise, Ulusal Veri Yayınlama Takvimi (UVYT)'dir. Verilerin hangi kurum tarafından, ne zaman ve ne şekilde yayımlanacağını gösteren UVYT'nin oluşturulması çalışmalarına 2006 yılında başlanmış ve bu çalışmalar 2007 yılında tamamlanmıştır.

Söz konusu takvim TÜİK Başkanlığı tarafından her yılın başında kamuoyuna açıklanmaktadır. Programda görev alan kurum ve kuruluşlar, bir sonraki yılın veri yayın tarihlerini belirleyerek UVYT'de yer almak üzere her yıl 15 Aralık tarihine kadar TÜİK Başkanlığı'na iletmekle yükümlüdürler. Verilerin yayın tarihinde meydana gelebilecek değişiklikler, UVYT'de öngörülen tarihten en geç iki gün önce gerekçesiyle birlikte kamuoyuna açıklanmak üzere, TÜİK Başkanlığı'na bildirilir.

UVYT'de yer alan verilerin yayımlanıp yayımlanmadığı TÜİK tarafından düzenli olarak izlenmekte ve herhangi bir aksaklık olması durumunda verinin sorumlusu kuruma bildirimde bulunularak, açıklama talep edilmektedir.

Bu çerçevede, 2009 Yılı İzleme Raporunda, Resmi İstatistik Programı'nda yer alan kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde Program'da 2009 yılı için öngörülen faaliyetlere ilişkin yapılan değerlendirmelere bağlı olarak elde edilen sonuçlar detaylı bir şekilde sunulmuştur.

4. TÜİK GÖREV Ve YETKİLERİ

TÜİK;

- Resmi İstatistik Programını hazırlamak ve işleyişini izlemek, programda belirlenen istatistiki faaliyetlerin yürütülmesini ve uygulanmasını sağlamakla birlikte, görev verilen diğer kurum ve kuruluşlar tarafından üretilen

istatistiklerin de uluslararası standartlara uygunluğunu incelemek,

- İstatistik alanında veri ihtiyacı duyulan alanları ve veri derleme yöntemlerini, istatistiki tanım ve sınıflandırmalarını ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde belirlemek, ulusal kayıt sistemini oluşturmak, gerektiğinde araştırma ve teknik yardım projeleri geliştirmek,
- İstatistik alanındaki bilimsel yöntem ve bilgi teknolojilerine ilişkin gelişmeleri ve uluslararası göstergeleri takip etmek, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğini sağlamak, ulusal ve uluslararası bilgi ağı ve bilgi akış sisteminin oluşturulmasını koordine etmek,
- Ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim ve teknoloji alanları ile gerekli görülen diğer alanlardaki istatistikleri derlemek, değerlendirmek, analiz etmek, yayımlamak, resmi istatistik sonuçlarının bilimsel ve teknik açıklamalarını yapmak,
- Kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsenen temel ilkeler çerçevesinde, Kurumun orta ve uzun vadeli strateji ve politikalarını belirlemek ile

görevli bilimsel ve teknik bir kurumdur.

4.1. TÜİK Teşkilat Yapısı

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ile Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistik Konseyi ve Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı olarak yapılandırılmıştır. İstatistik Konseyi, Resmi İstatistik Programı ve resmi istatistikler konusunda tavsiyelerde bulunmak, ileriye yönelik görüş ve önerileri kapsayan çalışmalar yapmak üzere oluşturulmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ise; Kanunun uygulanmasını sağlamak ve Kanunla

kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere Merkez ve Taşra teşkilatı olarak kurulmuştur.

4.2.TÜİK Başkanlığı (Merkez Teşkilatı):

Merkez teşkilatı, Ana hizmet birimleri, Danışma birimleri ve Yardımcı hizmet birimlerinden oluşur. Başkanlıkta, daire başkanlıkları ve bölge müdürlükleri bünyesinde işlerin niteliğine göre, devamlı veya geçici gruplar ve takımlar oluşturulmuştur.

MERKEZ TEŞKİLAT ŞEMASI

		Ana Hizmet Birimleri	Danışma Birimleri	Yardımcı Hizmet Birimleri
TÜİK Başkanı	Başkan Yardımcısı	a) Ulusal Hesaplar ve Ekonomik Göstergeler Daire Başkanlığı	a) Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı	a) İnsan Kaynakları Daire Başkanlığı
	Başkan Yardımcısı	b) Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanlığı	b) Hukuk Müşavirliği	b) Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
	Başkan Yardımcısı	c) Sanayi ve İş İstatistikleri Daire Başkanlığı	c) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	
		d) Sosyal İstatistikler Daire Başkanlığı		
		e) Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı		
		f) Dış İlişkiler Daire Başkanlığı		
		g) Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı		
		h) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Daire Başkanlığı		

4.3. Bölge Müdürlükleri

İBBS Düzey-2 sınıflamasına göre oluşturulan 26 Bölge Müdürlüğü, ulusal düzeydeki sayım ve araştırma faaliyetlerinde sorumluluk bölgesine ait verilerin derlenmesi, değerlendirilmesi, kalite kontrolü, analizi ve merkeze aktarımı ile bölgesel istatistiklerin alt yapısını oluşturmakla ve üretmekle görevlidir. Bölge Müdürleri bölgesel düzeydeki tüm istatistik faaliyetlerini yürütmek ve yerel birimlerle koordinasyonu sağlamaktan doğrudan TÜİK Başkanına karşı sorumludur.

TÜİK taşra teşkilatı 26 bölge müdürlüğünden oluşmaktadır.

Sık Kullanılanlar

bolge3

Bitti

Başlat

Zimbra: Gönderilenler...

...:Türkiye İstatistik K...

TÜİK.docx - Microsoft...

Santral:0.362-433 09 26 Sorumlu - Dahili Tel.

EKONOMİK ARAŞTIRMALAR GRUBU GÜLNİHAL AKTAŞ 337

FİYAT İSTATİSTİKLERİ TAKIMI TANER YILMAZ 323

İŞ İSTATİSTİKLERİ TAKIMI NEVRA ALHAS EROĞLU 324

TARIM VE ÇEVRE İST. TAKIMI GÜLNİHAL AKTAŞ 337

SOSYAL ARAŞTIRMALAR GRUBU SELMA PEKŞEN 301

HANEHALKI ARAŞTIRMALARI TAKIMI SEDEF ALPER 314

SEKTÖREL İSTATİSTİKLER TAKIMI SELMA SÖZEN 313

İDARİ KAYITLAR VE BİLGİ İŞL. TAKIMI BİLAL KURBAN 312

BÖLGESEL GÖSTERGELER GRUBU SELMA PEKŞEN 301

ŞUBE MD.LÜĞÜ (İDARİ VE MALİ İŞLER) SERPİL AKSOY 302

Bölge Müdürlüğü Bilgileri
 Blg. Md.: Harun ÇİÇEK (harun.cicek@tuik.gov.tr)
 Adres:Kale Mah. Cumhuriyet Cad. No:8
 55030 İLKADIM/SAMASUN
 Telf:0.362-431 25 08 /0.362-433 09 26
 0.362-431 21 78
 Fax: 0.362-432 50 88
 Kitap satışı mevcuttur.

Sorumluluk Alanına Giren İller
 Bölge Müdürlüğüne olan uzaklık: Amasya (128 km),
 Çorum (170 km),
 Tokat (203 km)
 İllerin Yüzölçümü (km²): Samsun:9083, Amasya: 5690,
 Çorum: 12792, Tokat: 9958
 Bölge Md. ve Bağlı İllerin Toplam Yüzölçümü (km²): 37523

4.4.TÜİK Ana Hizmet Birimleri ve Görevleri

Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

- a) Ulusal Hesaplar ve Ekonomik Göstergeler Daire Başkanlığı.
- b) Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanlığı.
- c) Sanayi ve İş İstatistikleri Daire Başkanlığı.
- d) Sosyal İstatistikler Daire Başkanlığı.
- e) Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı.
- f) Dış İlişkiler Daire Başkanlığı.
- g) Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı.
- h) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Daire Başkanlığı.

Bu birimlerin görevleri aşağıda verilmiştir.

Ulusal Hesaplar ve Ekonomik Göstergeler Daire Başkanlığı Görevleri:

- a) Ulusal hâsıla hesaplamaları ve analiz çalışmaları yapmak.
- b) Endüstrilerarası işlemler ile ilgili hesapları yapmak, ulusal girdi-çıktı tabloları oluşturmak.
- c) Ulusal hesaplar sisteminde öngörülen uydu hesapları ile diğer hesapları yapmak.
- d) Tüketici ve üretici düzeyinde oluşan fiyat hareketlerini izlemek amacıyla veri derlemek, tüketici ve üretici fiyat endeksleri ile satınalma gücü paritesi göstergelerini hesaplamak.
- e) Dış ticaret istatistiklerine ait bilgileri derlemek ve değerlendirmek.
- f) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik

gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

g) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanlığı

Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Tarım sektörüne ait istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.

b) Toprak kullanımı, tarımsal üretim, tarımsal yapı ve tarım sektörünün alt sektörlerine ilişkin istatistikî araştırmalar yapmak, değerlendirmek ve ilgili göstergeleri hesaplamak.

c) Tarımsal denge ve tarım sektörü ekonomik hesapları konusunda çalışmalar yapmak, ilgili göstergeleri hesaplamak.

d) Çevre kapsamında yer alan su, hava, toprak, atıksu, katı atık, kirlilik ve kirletici emisyonlar, biyoçeşitlilik, çevre koruma harcamaları istatistikleri ve su, hava, toprak, gürültü, görüntü kirlilikleri istatistikleri ile ilgili araştırmaları yapmak, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından ölçüm ve gözleme dayalı olarak derlenen verileri değerlendirmek.

e) Doğal kaynak muhasebesi için gerekli verileri derlemek.

f) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

g) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Sanayi ve İş İstatistikleri Daire Başkanlığı

Sanayi ve İş İstatistikleri Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a)** Madencilik ve taş ocakçılığı, imâlat sanayii, elektrik, gaz, su, enerji, inşaat ve benzeri konularda ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.
- b)** Ulaştırma, haberleşme, depolama, mali aracı kuruluş faaliyetleri, iş hizmetleri ve kişisel hizmetler, kâr amacı gütmeyen kuruluş faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret, otel, lokanta ve diğer konularda istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.
- c)** Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.
- d)** Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Sosyal İstatistikler Daire Başkanlığı

Sosyal İstatistikler Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a)** Nüfus, konut, eğitim, kültür, turizm, sağlık, spor, adalet, medya, siyaset ve sosyal içerikli konularda ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri derlemek, değerlendirmek ve ilgili göstergeleri hesaplamak.
- b)** Demografi alanında ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.
- c)** Sosyal güvenlik, sosyal koruma ve tüketicinin korunması

alanında ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.

d) İşgücü piyasası, gelir dağılımı, tüketim harcamaları, yaşam koşulları ile ilgili araştırmalar yapmak ve sonuçlarını değerlendirmek.

e) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

f) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı

Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Kurumun tüm sayım ve araştırmalarına ilişkin metodolojik çalışmalar ve analizler yapmak.

b) Veri kalitesi ve veri analiz yöntemleri üzerinde çalışmalar yürüterek ilgili birimlere uygulamada destek sağlamak.

c) Resmî istatistikler kapsamında örnekleme yöntemine ilişkin gelişmeleri takip ederek uygulamak.

d) Resmî istatistikler kapsamında ele alınan temel tanım, kavram ve sınıflamalarla ilgili çalışmalarını yürütmek, bu kapsamda Kurum içi ve dışı koordinasyonu sağlamak.

e) İstatistik amaçlı ulusal kayıt sistemlerinin standartlarını oluşturmak, bu standartların ulusal düzeyde kullanımı için işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

f) Adres kayıtlarının ilgili sayısal haritalarla birlikte yönetimini sağlamak.

g) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje

çalışmalarını yürütmek.

h) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Dış İlişkiler Daire Başkanlığı

Dış İlişkiler Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Başkanlığın uluslararası kuruluşlar ve ülkelerin ulusal istatistik kuruluşları ile istatistik alanındaki ilişkilerini ve işbirliği çalışmalarını koordine etmek.

b) Uluslararası istatistik standartlarına uyum çalışmalarının koordinasyonunu sağlamak.

c) Ülkelere veya ülke gruplarına yönelik istatistik işbirliği projelerini, teknik yardım programlarını ve protokollerini hazırlamak ve yürütülmesini sağlamak.

d) Finansmanı uluslararası kuruluşlar tarafından sağlanan dış kaynaklı istatistik projelerini anlaşmalar çerçevesinde yönetmek.

e) Kurumun görev alanıyla ilgili konularda Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmalarını ve projelerini koordine etmek.

f) Uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelerin ulusal istatistik kuruluşları tarafından düzenlenen istatistik konulu toplantıları, eğitim ve burs programlarını takip etmek, bu faaliyetlere katılım konusunda gerekli çalışmaları yapmak ve koordinasyonu sağlamak.

g) Uluslararası toplantı, eğitim programı ve danışmanlık hizmetleri düzenlemek.

h) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı

Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a)** Yurt içi ve yurt dışı kurum, kuruluş ve kişilerin istatistikî yayın, veri/bilgi taleplerini karşılamak.
- b)** Yayın ve veri/bilgi abonelik işlemlerini yürütmek.
- c)** İstatistikî veri/bilgi arz ve talep analizleri ve kullanıcı memnuniyetine ilişkin araştırmalar yapmak.
- d)** Başkanlıkça uygun görülen veri/bilgi ve göstergeleri yayımlamak ve dağıtmak.
- e)** Kütüphane hizmetlerini yürütmek.
- f)** Kurum yayınlarının basılı ve manyetik ortamda arşivlenmesini sağlamak.
- g)** Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.
- h)** Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Daire Başkanlığı

- a)** Başkanlığın bilişim stratejisini hazırlamak ve uygulanmasını takip etmek, yazılım ve donanım alt yapısı ile ilgili tüm işleri koordine etmek ve yürütmek.
- b)** Sayım ve araştırmaların kurumsal otomasyon projelerinin bilişim boyutunda sistem analiz ve tasarım çalışmalarını ve hizmetlerini ilgili birimlerle işbirliği içerisinde gerçekleştirmek.
- c)** Elektronik imzanın kullanımı ile veri ve bilginin elektronik

- güvenliğinin ve gizliliğinin sağlanması yönünde tedbirler almak.
- d)** Kurum bilgi mimarisinin hazırlanması, veri tabanlarının kurulması, güncellenmesi ve arşivlenmesi çalışmalarını yapmak.
- e)** Başkanlığın ulusal ve uluslararası elektronik haberleşmesini ve bilgi paylaşımını sağlamak amacıyla uygulamalar tasarlamak, geliştirmek ve yönetmek.
- f)** Kurumlararası veri değişimi için gerekli teknik koordinasyonu sağlamak.
- g)** Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.
- h)** Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

5. RESMİ İSTATİSTİK PROGRAMI BİLGİ SİSTEMİ

Resmi İstatistik Programının amacı; Resmi istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemektir.

Resmi İstatistik Programı'nın diğer amaçları ise:

- Ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan her alanda, güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf, tarafsız ve sadece tek bir Resmi İstatistik üretilmesini sağlamak,
- Resmi İstatistikleri bir çatı altında toplayarak ve kurumlar arasında etkili bir koordinasyon sağlayarak etkin bir işbölümü yapmak,
- Mevcut kaynakları azami fayda çerçevesinde kullanarak mükerrerlik ve gereksiz maliyetlerden kaçınmaktır.

5.1.İstatistiksel Altyapı

5.1.1. Ulusal Adres Kayıt Sistemi

Ülkemizde adreslerin bir standarda kavuşturulmasını, adres niteliklerinin güncel olarak takibini ve adrese dayalı kamu hizmetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere Ulusal Adres Kayıt Sistemi (UAKS) kurulmaktadır. Öncelikli olarak bir standardı olmayan adres bilgisi için Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türk Standardları Enstitüsü işbirliği ile ulusal adres standardı oluşturulmuştur. Tüm yerleşim yerlerinde numaralama çalışmaları bu standarda göre yapılmakta ve adres bilgileri UAKS'nin kamu kurum ve kuruluşları arasında paylaşımına imkan sağlamak üzere TÜİK tarafından geliştirilen Ulusal Adres Veritabanı (UAVT)'ye web ortamında işlenmektedir.

5.1.2. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

Ülkemizde yerleşim yeri nüfus bilgilerinin güncel olarak tutulması ve nüfus hareketlerinin izlenebilmesi için TÜİK tarafından Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) kurulmaktadır. ADNKS, Ulusal Adres Veritabanının kurularak MERNİS kayıtlarının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası esasına göre eşleştirilmesiyle oluşturulacaktır. Türkiye'de yaşayan yabancı uyruklu kişilerin ikamet adresleri ile yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yaşadıkları ülke ve il bilgileri de sistemde kapsanacaktır.

ADNKS, adrese dayalı kamu hizmetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesinin yanı sıra, sokağa çıkma yasağına gerek kalmadan ve mükerrerlik riski olmaksızın nüfusun güncel olarak tespit edilmesine imkan sağlayacaktır.

5.1.3. İş Kayıtları Sistemi

İş kayıtları, ülkemizde faaliyet gösteren ve gayri safi milli hasılaya katkıda bulunan işletmelere ait adres, kimlik, faaliyet, tabakalama (ciro, çalışan sayısı) ve bağlantı değişkenlerini içinde bulunduran bir sistemdir.

İş kayıtları sistemi idari kayıtlara dayalı kurulmaktadır. Sistem ile, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kayıtlardan yararlanılarak istatistiki amaçlı güncel ve güvenilir bilgiler istatistik birim tanımlamalarına uygun tutulmaktadır. İş kayıtları, iş istatistikleri kapsamında yapılacak olan araştırmalar için bir çerçeve oluşturulmaktadır.

5.1.4. Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi

Tarımsal İşletme Kayıtları, tarımsal işletmelerin (hanehalkı ve kurumsal) adres, kimlik bilgileri, işletme büyüklük ve işletme tipi ve diğer ilgili özelliklerin yer aldığı bir veri tabanıdır. Bu veri tabanı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumu'nun işbirliğiyle oluşturulacak, sürekli güncellenecek ve yapılacak tarımsal araştırmalar için çerçeve olarak kullanılacaktır.

5.1.5. Sınıflamalar

Ülkelerin ekonomik ve sosyal yapı özelliklerinin incelenmesinde istatistiki bilgilere ihtiyaç vardır. Farklı dilleri konuşan, farklı amaçlara sahip kullanıcıların sağlıklı iletişimi, sınıflamalar ve kodlama sistemlerinden oluşan ortak bir dil aracılığıyla mümkündür.

5.2. Sosyal ve Demografik İstatistikler

Nüfus ve Demografi

Nüfus ve demografi istatistikleri TÜİK Başkanlığı tarafından üretilen hayati istatistikler, idari kayıtlara dayalı nüfus istatistikleri, nüfus ve konut sayımı, nüfus projeksiyonlarından oluşmaktadır.

Hayati istatistikler, belli bir yılda meydana gelen doğum, evlenme, boşanma, ölüm ve intihar olaylarına ilişkin sosyal ve demografik bilgileri kapsamaktadır.

İdari kayıtlara dayalı nüfus istatistikleri, ülkemizde ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve yabancı uyruklu tüm kişilere ilişkin nüfus büyüklüğü, yaş, cinsiyet ve iç göçe ilişkin bilgileri içermektedir.

Nüfus ve konut sayımlarında, ülke sınırları içerisinde yaşayan nüfusun idari bölünüşe göre demografik, sosyal ve ekonomik niteliklerine ilişkin bilgiler derlenmektedir.

İşgücü Piyasası

İşgücü piyasası istatistikleri, işgücü istatistikleri ile işgücü maliyetleri ve kazanç istatistiklerinden oluşmaktadır. İşgücü istatistiklerinde istihdam edilenler ile işsizlerin sayısı ve çeşitli özelliklerine dair gerek araştırma sonucu elde edilen gerekse idari kayıtlardan derlenen istatistikler yer almaktadır. İşgücü maliyeti ve kazanç istatistikleri ise, istihdam edilenlerin elde ettikleri kazançlar ve işverene maliyetleri konusunda anketler yoluyla derlenen istatistikleri kapsamaktadır.

Eğitim

Eğitim İstatistikleri, örgün eğitim, yaygın eğitim ve yükseköğretim istatistikleri ile eğitim harcamaları ve yaşam boyu öğrenme istatistiklerinden oluşmaktadır.

Örgün eğitim istatistikleri, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimlere ilişkin verileri kapsar.

Yaygın eğitim istatistikleri, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş veya herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerinden çıkmış bireylere yönelik, örgün eğitimin yanında veya dışında çeşitli süre ve kademelerde yapılan yaşam boyu eğitim-öğretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerine ilişkin verileri kapsar.

Yükseköğretim istatistikleri, ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının faaliyetlerine ilişkin verileri kapsar.

Eğitim harcamaları istatistikleri, toplam eğitim harcamalarının hizmet sunucuları ve finansman kaynaklarına göre dağılımını kapsar.

Kültür ve Spor

Kültür ve spor istatistikleri, kültürel miras, arşiv, kütüphane, kitap, yazılı basın, kültürel ve bilimsel faaliyetler, görsel sanatlar, gösteri sanatları, işitsel ve işitsel-görsel/karma medya, din ve spor alanlarına ilişkin istatistiklerden oluşmaktadır.

Kültürel miras ve arşiv alanı, tarihi eserler, arkeolojik miras, müzeler, korunan alanlar, milli saraylar, vakıflara ait tarihi eserler, arşivler ve kültürel mirasın diğer biçimleri ile ilgili istatistikleri kapsar.

Sağlık

Sağlık istatistikleri, sağlık hizmetleri ile iş sağlığı ve güvenliği istatistiklerinden oluşmaktadır. Sağlık hizmetleri istatistikleri altında, sağlık hizmetleri sunumu, sağlık durumu, sağlık hizmetleri fiziki altyapı, sağlık insan gücü, ilaç, evre sağlığı, ölüm nedeni istatistikleri ve sağlık harcama istatistikleri; iş sağlığı ve güvenliği istatistikleri altında ise iş kazaları, meslek hastalıkları istatistikleri ve İş Teftişi Genel Raporu bilgileri kapsamaktadır.

Tüketim Harcamaları, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı

Tüketim harcaması istatistikleri, hanehalklarının anket ayı içinde yaptığı satın alışlar, kendi üretiminden tüketimi, çalışan fertlerin ayni geliri, hanehalkının hediye/yardım etmek amacıyla satın aldıkları mal ve hizmetler ile son bir yıl içinde dayanıklı tüketim mal ve hizmetleri için yaptığı harcamaları içermektedir.

Sosyal Koruma

Sosyal koruma istatistikleri, eř zamanlı olarak karşılıklı veya bireysel bir düzenleme olmadan, hanehalklarının ve bireylerin tanımlanmış risk ve ihtiyaç yüklerini hafifletmek için kamu veya özel kuruluşlardan gelen tüm müdahalelere ilişkin verileri kapsamaktadır. Sosyal koruma gerektiren risk ve ihtiyaçlar, hastalık ve sağlık bakımı, zrllk/malllk, yaşlılık/emeklilik, dul ve yetim, aile ve ocuk, işsizlik, barınma ve başka yerde sınıflandırılmayan sosyal dışlanmadır.

Toplumsal Cinsiyet

TÜİK Başkanlığı tarafından üretilen toplumsal cinsiyet istatistikleri, sosyal, ekonomik ve kültürel konularda cinsiyetler arası farklılığı vurgulayacak ileri analiz çalışmalarını ve toplumsal cinsiyet göstergelerini kapsamaktadır.

Yaşam Memnuniyeti

Yaşam Memnuniyeti Araştırması ile, Türkiye'deki bireylerin öznel mutluluk algılaması, sağlık, sosyal güvenlik, örgün eğitim, çalışma hayatı, gelir, kişisel güvenlik ve adalet hizmetleri, kişisel gelişim gibi temel yaşam alanlarındaki memnuniyetleri ölçülmekte ve bunların zaman içindeki değişimi takip edilmektedir.

Suç ve Adalet

Suç ve adalet istatistikleri, polis ve jandarma bölgesi suç istatistikleri, adalet istatistikleri, ceza infaz kurumu istatistikleri ve insan hakları istatistikleri çalışmalarından oluşmaktadır.

Seçim

Milletvekili genel seçimi ile mahalli idareler seçiminden oluşan seçim istatistikleri, kayıtlı seçmen, oy kullanan seçmen, geçerli oy, seçime katılan siyasi parti ve bağımsızların aldığı oy sayısı, seçime katılım oranı, parti bazında kazanılan milletvekilliği, il genel meclisi, belediye meclisi üyeliği ve belediye başkanlığı sayısı ile ilgili bilgileri kapsamaktadır.

Turizm

Turizm istatistikleri, çıkış yapan ziyaretçiler anketi, vatandaş giriş anketi, sınır istatistikleri, yabancılara ait gayrimenkul çalışması, turizm işletme belgeli ve belediye belgeli konaklama istatistikleri, belediye belgeli konaklama tesisleri envanteri, yat istatistikleri, turizm belgeli tesislerin istatistikleri ve charter (tarifesiz uçuş) istatistiklerinden oluşmaktadır.

Çıkış yapan ziyaretçiler anketi, yurt dışı ikametli olup ülkemizi ziyaret ederek yurt dışına çıkış yapan yabancılar ile Türkiye Cumhuriyeti pasaportu taşıyan vatandaşlarımızın profiline ve gezi niteliklerinin saptanması ve ülkemizin turizm gelirinin hesaplanmasını içermektedir.

Uluslararası Göç

Uluslararası göç istatistiklerinin kapsamını, yurt dışından gelenler, yurt dışına gidenler, oturma ve çalışma izni alan yabancılar, sığınmacı ve mülteciler, yasa dışı göç edenler, vatandaşlığa girenler, vatandaşlıktan çıkanlar, yabancı nüfus ve yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına ilişkin bilgiler oluşturmaktadır.

Zaman Kullanım

Bireylerin çeşitli günlük faaliyetleri içinde zamanlarını nasıl kullandıklarını ortaya koymak amacıyla uygulanan temel araştırma, zaman kullanım anketidir. Ülkemizde uluslararası karşılaştırılabilir nitelikte ilk kez 2006 yılında uygulanmaya başlanan zaman kullanım anketleri ile kişilerin profesyonel yaşamları ve günlük aile yaşamlarını nasıl bağdaştırdıkları, gelir getiren işlerle ev işleri arasındaki ayırım, gönüllü olarak yapılan işler, ev ve çocuk bakımı, boş zaman, eğitim, kültürel faaliyetleri ve yaşamdaki diğer faaliyetlere katılımlardaki farklılıklar vb. konularda bilgi üretilmektedir.

5.3.Makro Ekonomik İstatistikler

Ulusal Hesaplar ve Para, Banka, Maliye

Ulusal hesaplar ve para, banka, maliye ile ilgili istatistikler, TÜİK Başkanlığı, Maliye Bakanlığı (MB), Hazine Müsteşarlığı (HM), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından üretilmektedir.

Fiyat İstatistikleri ve Endeksler

Fiyat istatistikleri ve endeksler, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından üretilen tüketici fiyatları endeksi, harmonize tüketici fiyatları endeksi, üretici fiyatları endeksi, finansal yatırım araçlarının reel getiri oranları ile tüketici güven endeksini kapsamaktadır.

Dış Ticaret İstatistikleri ve Endeksler

Dış Ticaret İstatistikleri ve Endeksleri, TÜİK Başkanlığı tarafından üretilen mal ticareti istatistikleri ile dış ticaret birim değer ve miktar endekslerinden oluşmaktadır.

Satınalma Gücü Paritesi

EUROSTAT tarafından organize edilen ve 31 ülkeyi kapsayan Satınalma Gücü Paritesi (SGP) çalışmaları, TÜİK Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Kalkınma Yardımları

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) tarafından üretilen kalkınma yardımları istatistikleri, Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarına destek ve acil problemlerine çözüm bulmak amacıyla yaptığı aynı veya nakdi yardımlar ile yatırımları kapsar.

Kalkınma yardımları, resmi kalkınma yardımları, diğer resmi yardımlar, pazar şartlarında özel sektör katkıları ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) yardımları olarak sınıflandırılmaktadır.

Resmi kalkınma yardımları, kamu kaynağı kullanılarak yapılan yardımlar olup, çoğunlukla hibe niteliğindedir. Diğer resmi yardımlar, kredi ve borç işlemleri olup, geri ödemesi olan yardımlardır. Pazar şartlarında özel sektör katkıları, kamu ve/veya özel sektörün geçerli pazar şartlarında ilgili ülkeye yaptığı yatırım veya finans desteği kapsamındaki yardımlardır. Sivil toplum kuruluşlarının yardımları ise, kamu kaynağı kullanılarak ve/veya STK'larının kendi oluşturdukları kaynaklarla gerçekleştirdikleri hibe yardımlardır.

Kamu Alımları

Kamu İhale Kurumu (KİK) tarafından üretilen kamu alımları istatistikleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında bulunan idarelerin her türlü kaynaktan gerçekleştirdikleri mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihale sözleşme sonuç, ihale ilan, ihale şikayet ve yasaklılık teyit istatistiklerini kapsar.

5.4. İş İstatistikleri

Yıllık İş İstatistikleri

TÜİK tarafından üretilen yıllık iş istatistikleri (Yİİ), girişim ve yerel birimlere ilişkin demografik değişkenler ile girdi ve çıktıya ilişkin değişkenleri kapsamaktadır.

Yıllık iş istatistiklerinde, sektörel olarak NACE Rev.1.1 Kısım C'den, K'ya ve M'den, O'ya kadar [Madencilik ve Taşocakçılığı, İmalat Sanayi, Elektrik, Gaz ve Su, İnşaat, Toptan ve Perakende Ticaret, Otel, Lokanta ve Kahvehaneler, Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme, Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri (kendi adına yapılan gayrimenkul

alım-satımı ve Kendine ait gayrimenkulun kiraya verilmesi faaliyetleri hariç), Eğitim, Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler, Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri (Kâr Amacı Olmayan Kurumlar hariç)] tüm piyasa faaliyetleri kapsamaktadır.

Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri içerisinde yer alan radyo ve televizyon faaliyetleri, yayımla bağlantılı olsun ya da olmasın, canlı veya bant ve diğer kayıt cihazlarına alınmış radyo ve televizyon programlarının yapımını içermektedir. Bu faaliyetler içerisine kablolu televizyon, nakledici ya da uydu yoluyla radyo ve televizyon yayınlarının aktarılması, acenta faaliyetleri ve sinema salonlarında sinema ve video bandı üretimi dahil edilmemektedir.

TÜİK tarafından üretilen yıllık sanayi ürün istatistiklerinin sektörel kapsamı, NACE Rev.1.1'e göre ana faaliyetleri veya ikincil faaliyetleri, Madencilik ve Taşocakçılığı (C), İmalat Sanayi (D), Elektrik, Gaz ve Su (E) sektörlerinden biri olup 20 ve daha fazla kişi çalışan girişimlerdir.

Kısa Dönemli İş İstatistikleri

Kısa dönemli iş istatistikleri, sanayi, inşaat, hizmet ve perakende ticaret sektörlerine ilişkin aylık ve üç aylık dönemlerde hesaplanan üretim, istihdam, çalışılan saat, alınan yeni siparişler, ciro, maaş ve ücret, inşaat maliyet endeksleri ile eğilim ve verimlilik göstergelerine ilişkin istatistiklerden oluşmaktadır.

Sanayi sektöründeki gelişmeleri kısa dönemde takip etmek amacıyla, TÜİK tarafından, sanayi üretim, imalat sanayi üretimde çalışanlar, çalışılan saat, çalışan kişi ve çalışılan saat başına kısmi verimlilik, imalat sanayinde çalışılan saat başına ücret, üretimde ve diğer işlerde çalışan kişi başına kazanç endeksleri hesaplanmaktadır. Ayrıca, imalat sanayinde ücretli çalışanların ekonomik faaliyet kolu, istatistiki bölge, işyeri büyüklüğü ve işyerinin diğer özellikleri ayrımında haftalık fiili çalışma süreleri, toplam kazanç ve ücretin alt bileşenleri hakkında da veriler derlenmektedir.

İmalat sanayinde, nitel verilerin derlendiği Aylık Eğilim Anketi TÜİK tarafından 1991 yılı Şubat ayından itibaren, imalat sanayi işyerlerine uygulanmaktadır. Aylık Eğilim Anketi ile firmaların mevcut durumu, yakın gelecekteki planları, tahmin ve beklentileri konusunda işyeri sahipleri veya üst düzey yöneticilerin görüşleri alınmaktadır.

Enerji

Enerji istatistikleri, üretilen ve tüketilen enerji kaynaklarının üretim, tüketim, fiyat ve sektörel analizlere imkan sağlayan verilerden oluşmaktadır.

Ulaştırma

Ulaştırma istatistikleri, karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu istatistiklerinden oluşmaktadır. Kara ve demiryolu istatistikleri, motorlu kara taşıtları, karayolu trafik kazaları, karayolu yük ve yolcu taşımacılığı, karayolu uzunlukları, demiryolu altyapı, taşıma, kaza ve ekonomik istatistiklerinin yanısıra boru hatları ile doğal gaz ve petrol taşımacılığı istatistiklerini de kapsamaktadır.

Bilim ve Teknoloji

Bilim ve teknoloji istatistikleri, bilim ve teknoloji alanı ile ilgili araştırma-geliştirme (AR-GE) istatistikleri, teknolojik yenilik istatistikleri, bilişim teknolojileri kullanımına yönelik istatistikler, sınai mülkiyet hakları (patent, faydalı model, marka, tasarım, coğrafi işaret ve entegre devreleri topografyaları) ve ilgili diğer istatistikleri (milyon kişi başına düşen makale sayısı, milyon kişi başına düşen atıf sayısı vb.) kapsamaktadır.

Haberleşme

Haberleşme sektöründe meydana gelen gelişmeleri izlemek amacıyla üretilen haberleşme istatistikleri, posta ve kurye hizmetlerine ilişkin istatistikler ile iletişim istatistiklerini kapsamaktadır.

Mali Aracı Kuruluş İstatistikleri

TÜİK tarafından üretilen mali aracı kuruluş istatistikleri, banka, sigorta, menkul kıymetler, finansal kiralama, katılım bankaları, faktoring, tarım kredi kooperatifleri, döviz büroları ve sigorta acenteleri ile diğer mali aracı kuruluş alanlarına ait istihdam, personel maliyetleri, gelirler, giderler vb. bilgileri kapsamaktadır.

5.5. Tarım İstatistikleri

Bitkisel Üretim

Etkin tarımsal üretim politikalarının geliştirilmesine, uygulanmasına ve kontrolüne ışık tutacak sağlıklı ve ayrıntılı tarım bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bilgiler idari kayıtlardan ve tarım sayımlarından elde edilmektedir.

Ülkemizde bitkisel üretime ait tarımsal alan, üretim miktarı, ağaç sayıları, verim bilgileri ile gübre, tarımsal ilaç, organik tarım, tarımsal alet ve makine sayılarına ilişkin istatistiklerin kaynağı idari kayıtlardır.

Tarımsal Yapı Hayvancılık

Ülkemizde tarımsal işletmelerin yapısına ilişkin bilgiler, genel tarım sayımları kapsamında yapılan tarımsal işletmeler (hanehalkı) anketleri ve tarımsal işletmelerde ücret yapısı anketleri ile derlenmektedir.

Genel Tarım Sayımları kapsamında yapılan tarımsal işletme (hanehalkı) anketlerinde, her yıl cari tarım istatistikleri ile derlenemeyen yasal durum, işletmenin bitkisel üretim ve/veya hayvancılık faaliyetinin yanında yaptığı diğer faaliyetler, arazi kullanımı, arazi parça sayısı, ürün bazında ekili alan, sulama yapılan alan, sulama kaynakları ve sulama sistemi, üretim sistemi, kimyasal gübre ve zirai mücadele ilacı kullanımı, hayvan sayıları, tarımsal alet ve makine varlığı, tarımsal amaçlı kullanılan binalar ve diğer yapıların varlığı, hanehalkı kompozisyonu ile istihdama ilişkin bilgiler derlenmektedir.

Hayvancılık

Hayvancılık istatistikleri, genel tarım sayımları ile yıllık tarım istatistiklerinden elde edilen bilgilerden oluşmaktadır.

Genel tarım sayımlarında hayvancılık istatistiklerine ait hayvan sayıları ve verimleri tarımsal işletmelerden derlenmektedir.

Yıllık hayvancılık istatistiklerinde, büyükbaş hayvanlar, küçükbaş hayvanlar, kümes hayvanları, deve, domuz ve diğer tırnaklı hayvanlar, arıcılık, ipek böcekçiliği, yumurta, bal, balmumu, ipek kozası, kırmızı et, beyaz et, süt, deri, yapağı, kıl ve tiftik ürünleri bilgileri kapsamaktadır.

Su Ürünleri

Su ürünleri istatistikleri; deniz balıkçılığı, kültür balıkçılığı (yetiştiricilik) ve iç su (tatlı su) ürünlerinden oluşmaktadır.

Deniz balıkçılığı verileri denize kıyısı olan 28 ilde TÜİK Başkanlığı tarafından yapılan anketlerle yıllık olarak derlenmektedir.

Tarımsal Fiyat

Tarımsal fiyatlar kapsamında Çiftçinin Eline Geçen Fiyatlar (ÇEF) derlenmekte ve Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) -Tarım Sektörü Endeksi hesaplanmaktadır. ÇEF,

çiftçinin ürettiği veya yetiştirdiği ürünleri aracı kullanmadan doğrudan perakende veya toptan satması ile oluşan ve çiftçinin eline geçen birim fiyattır.

Tarımsal Çevre, Denge ve Hesaplar

Tarımsal çevre, denge ve hesaplarla ilgili çalışmalar TÜİK Başkanlığı tarafından yapılmaktadır.

Tarımsal çevre göstergeleri kapsamında; türlerine göre zirai mücadele ilaçları ve gübre tüketimi ile çevreye duyarlı tarımsal üretim yöntemi olan organik tarıma ilişkin bilgiler değerlendirilmektedir.

Tarımsal ürün arz-denge tabloları kapsamında; belirlenen referans dönem boyunca (takvim yılı veya hasat yılı) her bir temel ürün ve işlenmiş ürün bazında tarımsal ürün arzı ve tüketime hazır kısmı için potansiyel olarak mevcut kullanım kaynaklarını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Ormancılık

Ülkemizin önemli doğal kaynaklarının başında yer alan orman varlığımız hakkındaki istatistikler Çevre ve Orman Bakanlığı (ÇOB) tarafından derlenmektedir.

Ormancılık istatistikleri ile orman alanlarının tespiti, ağaç serveti, odun üretimi ve değerlendirmesi, orman ürünleri birim fiyatları, orman varlığının devamlılığını sağlayacak silvikültürel işlemler ile orman yangını koruma çalışmaları, orman zararlıları ile mücadele, orman kadastro çalışmaları, ağaçlandırma çalışmaları, özel ağaçlandırma faaliyetleri, yeşil kuşak çalışmaları, erozyon kontrolü çalışmaları, fidan ve tohum üretimi, mera ıslahı çalışmaları, yaban hayatı, milli park, tabiat anıtlar ve habitat sahaları ile orman sanayi ürünlerine ilişkin bilgiler derlenmektedir.

Uzaktan Algılama

Uzaktan Algılama teknikleri ile uydu görüntüleri, hava fotoğrafları kullanılarak, geleneksel veri toplama yöntemlerine destek olacak şekilde yapay ve doğal alanlara (yerleşim alanları, yollar, tarım alanları, ormanlar, su kütleleri, toprak erozyonu, arazi yapısı, doğal felaketler, kirlilik vb.) ilişkin istatistikler konuma bağlı olarak üretilir.

5.6. Çevre İstatistikleri

Çevre istatistikleri; su, atıksu, katı atık, hava emisyonu, hava kalitesi, biyoçeşitlilik, çevresel harcama, çevresel istihdam, iklim istatistikleri, toprak kirliliği istatistikleri, deniz kirliliği istatistikleri, gürültü istatistikleri ile sürdürülebilir kalkınma göstergelerini kapsamaktadır.

Su istatistikleri, nehir ve göllerde yapılan su kalitesi ölçümleri, su rezervi tahminleri, su temini, arıtımı ve su kullanımı ile ilgili istatistiki verileri kapsamaktadır.

Atıksu istatistikleri, oluşturulan atık suyun alıcı ortamlara boşaltılması ve arıtımı ile ilgili istatistiklerdir.

Katı atık istatistikleri, yaratılan, toplanan, bertaraf edilen ya da yeniden kullanılan/geri kazanılan, tehlikeli ya da tehlikesiz her türlü katı atıklar, atık ticareti ve atıkların fiziksel kompozisyonu ile ilgili verileri içermektedir.

Hava kalitesi istatistikleri; ülke genelinde il merkezleri ile bazı ilçe merkezlerinde gerçekleştirilen hava kalitesi ölçümlerini içermektedir.

Çevresel harcama istatistikleri, tüm sektörlerin çevre koruma faaliyetleri ile ilgili yapmış olduğu cari ve yatırım harcamalarını, çevre koruma amaçlı teşvikleri ve çevresel vergiler ile gelirleri kapsamaktadır.

Çevresel istihdam istatistikleri, çevresel faaliyetlerde istihdam edilen personelin sayı ve niteliği ile ilgili istatistikleri kapsamaktadır.

6. KAYNAKLAR

- 1. <http://www.tuik.gov.tr>**
- 2. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/>**
- 3. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>**
- 4. Resmi İstatistiklerin Sınıflandırılması, Ders Notları, OMÜ İstatistik Bölümü, Doç.Dr.Erol TERZİ**